

Handlingsprogram för förebyggande verksamhet till skydd mot olyckor

Dokumentnamn	Dokumenttyp	Fastställd/upprättad	Beslutsinstans
Handlingsprogram för förebyggande verksamhet till skydd mot olyckor	Plan/Program		Kommunfullmäktige
Dokumentansvarig/processägare	Version	Senast reviderad	Giltig till
Kommunstyrelsen	2	2009-03-02	2011-12-31
Dokumentinformation			
Dokumentet gäller för			

RR JBE

1. Inledning	2
1.1 Nationella mål	2
1.2 Kommunens mål	3
1.3 Enskildes ansvar	3
1.4 Förebyggande verksamhet	4
1.5 Räddningstjänstverksamhet	4
1.6 Riskinventering	4
2. Förebyggande verksamhet	5
2.1 Prioriterade områden	5
2.2 Säkerhetsmål och aktiviteter	6
2.2.1 Fallolyckor	6
2.2.2 Vägtrafikolyckor	8
2.2.3 Bränder	8
2.3 Fortlöpande aktiviteter	10
2.3.1 Fallolyckor	10
2.3.2 Vägtrafikolyckor	10
2.3.3 Brandförebyggande	10
2.4 Organisation av olycksförebyggande arbete	13
2.4.1 Ansvar	13
2.4.2 Organisation	13
2.5 Uppföljning och utvärdering	13

1. Inledning

Handlingsprogram för skydd mot olyckor ska vara en kommunal process som baseras på den lokala riskbilden, formulerar målen för räddningstjänst och den förebyggande verksamheten, med syfte att minska olyckors förekomst och konsekvenser. Kommunfullmäktige har valt att ha separata program för räddningstjänst och den förebyggande verksamheten. Detta är andra generationen handlingsprogram i Piteå kommun.

Med räddningstjänst avses de räddningsinsatser som staten eller kommunerna ska ansvara för vid olyckor och överhängande fara för olyckor för att hindra och begränsa skador på människor, egendom eller miljön.¹ Handlingsprogrammets innehåll regleras i lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO).

Kommunerna och de statliga myndigheter som ansvarar för verksamhet enligt LSO ska samordna verksamheten samt samarbeta med varandra och med andra som berörs.²

Handlingsprogrammet ska antas av kommunfullmäktige för varje ny mandatperiod. Innan programmet antas ska samråd ha skett med de myndigheter som kan ha ett väsentligt intresse i saken.³

1.1 Nationella mål

Två paragrafer i LSO ska tolkas som nationella mål, dessa är:

1 kap 1 § Bestämmelserna i denna lag syftar till att i hela landet bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

1 kap 3 § Räddningstjänsten ska planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.

Skrivningen "ett tillfredsställande och likvärdigt skydd" innebär att ett betryggande skydd ska finnas oavsett var i landet man befinner sig. Eftersom riskbilden ser olika ut i kommunerna ska en anpassning ske till de lokala förhållandena och kommunerna kommer därigenom att vidta olika åtgärder för att uppnå målet.

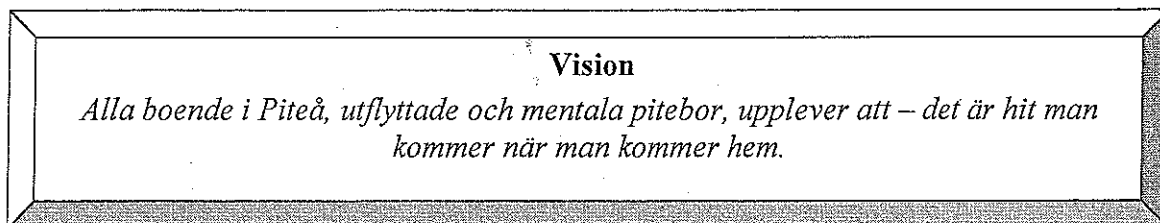
¹ Lag (SFS 2003:778) om skydd mot olyckor, 1 kap 2 §.

² Lag (SFS 2003:778) om skydd mot olyckor, 1 kap 6 §.

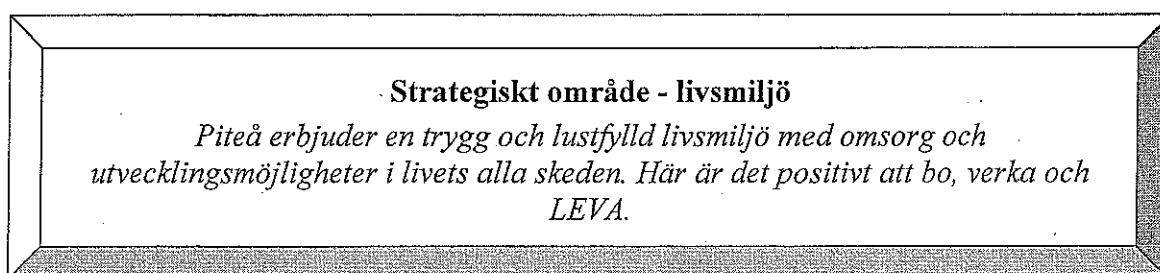
³ Lag (SFS 2003:778) om skydd mot olyckor, 3 kap 3 § och 8 §.

1.2 Kommunens mål

Piteå kommuns verksamhet har ett övergripande mål, en vision, vilken redovisas i kommunens verksamhetsplan.

Kommunen har sex strategiska områden för att nå kommunens vision. Skydd mot olyckor ligger under det strategiska området livsmiljö.

Skydd mot olyckor styrs av målen för livsmiljö och av målen för kommunens säkerhetsarbete. De kommunövergripande mål som rör skydd mot olyckor är:

- Piteå ska vara tryggt och tillgängligt för alla
- Piteå ska utveckla bra infrastruktur och goda kommunikationer
- Piteå ska vara en socialt och ekologiskt hållbar kommun⁴
- kommunens medarbetare, medborgarna och de som vistas i kommunen ska tillförsäkras en hög säkerhet och trygghet
- kommunen ska underlätta för den enskilde att själv bidra till sin egen säkerhet och att kunna fullgöra sina skyldigheter⁵

1.3 Enskildes ansvar

Enligt lag (2003:778) 2 kap 1 § - 3 § har den enskilde ett eget ansvar för sin säkerhet.

Innebörden av ansvaret kan sammanfattas i fyra punkter:

- Den enskilde har ansvar för att varna och tillkalla hjälp vid brand eller annan olycka.
- Den som är ägare eller nyttjanderättshavare till byggnader eller andra anläggningar ska i skäligen omfattning hålla utrustning för släckning av brand och för livräddning vid brand och i övrigt vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra och begränsa skador till följd av brand.
- Den som är ägare eller verksamhetsutövare är skyldig att i skäligen omfattning hålla beredskap för att hindra eller begränsa skador.
- Den enskilde har ansvar för bevakning, restvärdeskydd, sanering och återställande när en räddningsinsats har avslutats.⁶

⁴ Utdrag ur kommunens mål för det strategiska området livsmiljö

⁵ Utdrag ur kommunens mål för säkerhetsarbetet

⁶ Lag (SFS 2003:778) om skydd mot olyckor, 4 kap 7 §.

RR 10/2

1.4 Förebyggande verksamhet

För att skydda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ska kommunen se till att åtgärder vidtas för att förebygga bränder och skador till följd av bränder samt, utan att andras ansvar inskränks, verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än bränder.⁷ Med detta handlingsprogram önskar kommunfullmäktige utöka det skadeförebyggande arbetet till andra olyckor än sådana som motiverar räddningsinsats.

I handlingsprogrammet för den förebyggande verksamheten ska mål för verksamheten anges, de aktiviteter kommunen avser bedriva för att uppnå målen samt hur verksamheten är ordnad och hur den planeras.⁸

1.5 Räddningstjänstverksamhet

Handlingsprogrammet för räddningstjänstverksamhet ska beskriva förmågan kommunen har och avser att skaffa sig för att genomföra räddningsinsatser både i fredstid och under höjd beredskap.⁹ Enligt de nationella målen ska räddningstjänsten planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.

Kommunerna och de statliga myndigheterna som ansvarar för räddningstjänst ska se till att allmänheten informeras om vilken förmåga att göra räddningsinsatser som finns. Dessutom ska de lämna upplysning om hur varning och information till allmänheten sker vid allvarliga olyckor.¹⁰

Ovanstående redovisas i Piteå kommuns handlingsprogram för räddningstjänstverksamhet till skydd mot olyckor.

1.6 Riskinventering

Under 2008 genomförde Piteå kommuns säkerhetsgrupp en riskinventering för säkerhetsområdet skydd mot olyckor. Riskinventeringen behandlade i huvudsak personskador och räddningsinsatser. Avseende personskador har riskinventeringen baserats på den nationella statistiken för dödsfall från olyckor. De två vanligaste dödsorsakerna är fallolyckor som står för nästan 50 % av dödsfallen samt vägtrafikolyckor som står för cirka 18 % av dödsfallen. Vid hälften av dödsolyckorna var den omkomne över 75 år.

Avseende räddningsinsatser är de vanligaste insatserna brand ej i byggnad (32 %), brand i byggnad (31 %) och trafikolycka (29 %). De vanligaste byggnadsbränderna är bostad, industri och allmän byggnad. Trävaruindustri står för mer än hälften av industribränderna och har en ökande trend. De vanligaste brand ej i byggnad är skog och mark följt av personbilar. Det är svårt att uttala sig om brandorsaker då 33 % - 50 % av orsakerna är osäkra.

⁷ Lag (SFS 2003:778) om skydd mot olyckor, 3 kap 1 §.

⁸ Lag (SFS 2003:778) om skydd mot olyckor, 3 kap 3 §.

⁹ Lag (SFS 2003:778) om skydd mot olyckor, 3 kap 8 §.

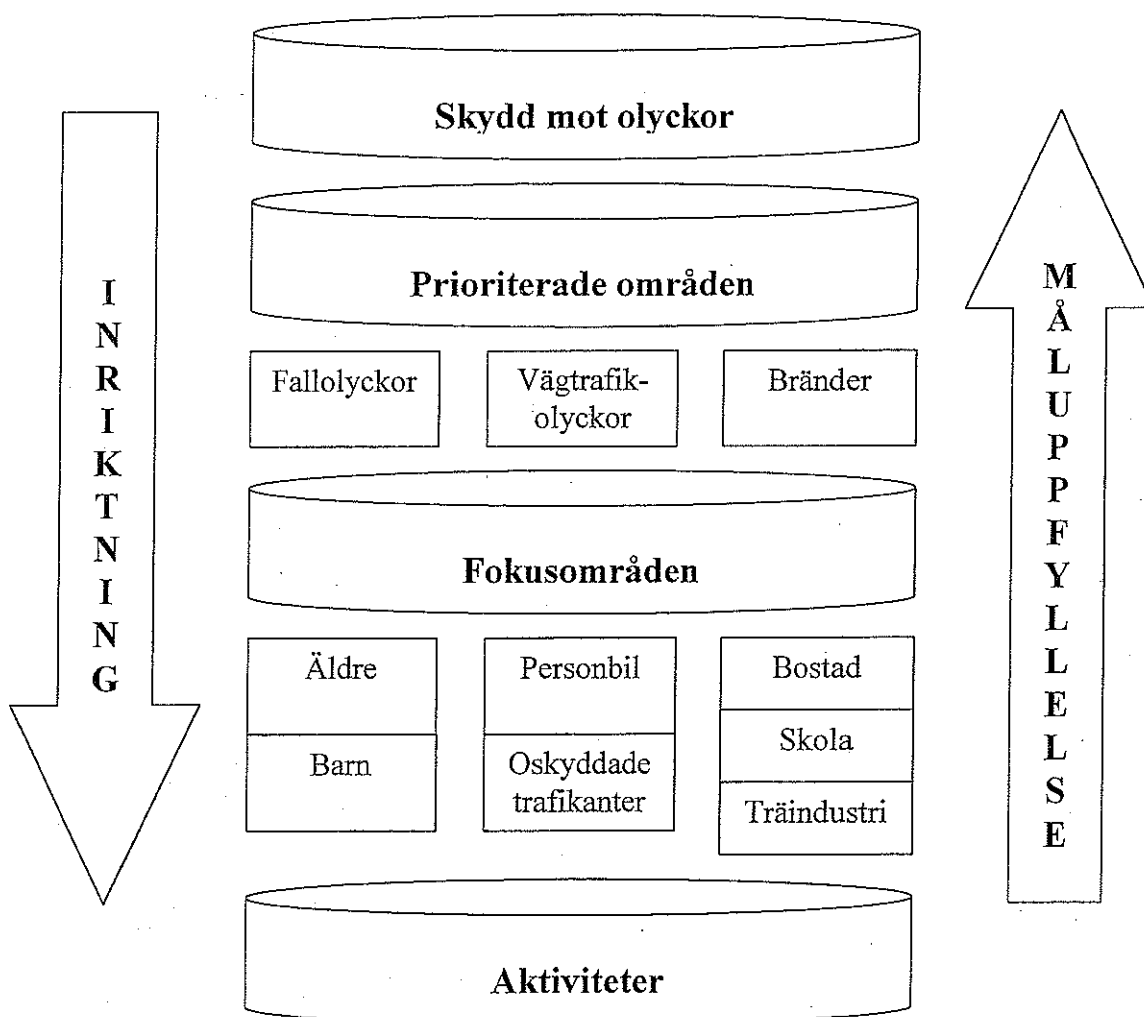
¹⁰ Lag (SFS 2003:778) om skydd mot olyckor, 1 kap 7 §.

RR JOE

2. Förebyggande verksamhet

2.1 Prioriterade områden

Utifrån riskinventeringen för säkerhetsområdet skydd mot olyckor har tre prioriterade områden valts som inriktning för det förebyggande handlingsprogrammet. Varje prioriterat område har preciserats genom att underliggande fokusområden identifierats, för vilka handlingsprogrammets aktiviteter i första hand men ej uteslutande ska inriktas mot.

RR 100

2.2 Säkerhetsmål och aktiviteter

Syftet med den förebyggande verksamheten har formulerats i säkerhetsmål, ett övergripande mål samt ett delmål för varje prioriterat område. För varje delmål finns säkerhetskänsliga aktiviteter (se 2.2.1 – 2.2.3 samt och 2.3). Aktiviteterna som kommunen bedriver ska öka skyddet och därigenom ska målen nås.

Övergripande säkerhetsmål

Minska antalet olyckor och minska konsekvenserna av de olyckor som inträffar

För varje mål har nyckeltal identifierats, uppföljning av nyckeltalen indikerar måluppfyllelse. Nyckeltalen mäts under handlingsperioden, år 2009 till 2010, med år 2008 som basår.

Nyckeltal - övergripande säkerhetsmål

Antal svårt skadade* av skador eller förgiftningar** per 1000 invånare och år i Piteå kommun

Antal räddningsinsatser per 1000 invånare och år

Samt uppfyllelse av övriga nyckeltal i programmet

* Svårt skadad innebär en person som på grund av skadan har vårdats i slutenvård.

** Med skador och förgiftningar menas personskador som orsakats av olycksfall, avsiktligt tillfogad skada samt övergrepp av annan person.

2.2.1 Fallolyckor

Säkerhetsmål - fallolyckor

Minska antalet fallolyckor och dess konsekvenser i Piteå kommun.

Nyckeltal - fallolyckor

Antal svårt skadade* i fallolyckor per 1000 invånare och år i Piteå kommun

Antal personer 0-14 år svårt skadade i fallolyckor per 1000 invånare och år i Piteå kommun

Antal höftfrakturer per 1000 invånare och år för de över 65 år i Piteå kommun

Antal höftfrakturer och andra frakturer orsakade av fall i äldreboenden per år i Piteå kommun

*Svårt skadad innebär en person som på grund av skadan har vårdats i slutenvård.

Fixartjänst

Socialnämnden verkar för att inrätta en fixartjänst vilken erbjuder äldre personer hjälp att utföra enklare tjänster i eller i närheten av hemmet i syfte att minska risken för olyckor.

Information

Socialnämnden ansvarar för att kommunens samvarogrupper återkommande informerar om risken för fallolyckor och bostadsbränder samt hur dessa risker kan förebyggas.

RR JOE

Socialnämnden ansvarar för att i samarbete med folkhälsorådet vid hälsofrämjande kampanjer informera om fallrisker.

Hembesök

Socialnämnden ansvarar för att utveckla hembesöksprojektet genom att även informera om fallförebyggande åtgärder, brandförebyggande åtgärder samt om rätten att begära en läkemedelsgenomgång med läkare för att minska riskerna för fallolycka.

Höftskyddsbyxa

Socialnämnden ansvarar för att utarbeta riktlinjer för behovsbedömning av höftskyddsbyxa samt att höftskyddsbyxa tillhandahålls för personer i äldreboende med bedömd hög fallrisk.

Fastighetsbestånd

Trappor i kommunens fastighetsbestånd ska utrustas med ändamålsenlig ledstång.

I trappor inomhus i kommunens fastighetsbestånd ska första och sista trappsteget vara tydligt märkta.

Vid om-, ny- och tillbyggnad i kommunens fastighetsbestånd ska fallrisker beaktas vid val av mattor och trösklar.

Lekutrustning

Lekutrustning i offentlig miljö samt vid skolor och förskolor ska vara utformade enligt svensk standard. Gemensam rutin för besiktning utformas av berörda nämnder och kommunala bolag.

Kampanjer

Folkhälsorådet ska verka för att kommunen deltar i kampanjer initierade av myndigheter och organisationer som syftar till att minska fallolyckorna och dess konsekvenser.

RR hje

2.2.2 Vägtrafikolyckor

Säkerhetsmål - vägtrafikolyckor

Minska antalet vägtrafikolyckor och dess konsekvenser i Piteå kommun

Nyckeltal - vägtrafikolyckor

Antal polisrapporterade vägtrafikolyckor per 1000 invånare och år i Piteå kommun

Antal svårt skadade* i vägtrafikolyckor per 1000 invånare och år i Piteå kommun

*Svårt skadad innebär en person som på grund av skadan har vårdats i slutenvård.

Trafiksäkerhetsprogram

Teknik- och servicenämnden verkar för att upprätta en trafiksäkerhetspolicy.

Utbildning

Barn och utbildningsnämnden ansvarar för att i samverkan med teknik- och servicenämnden årligen utbilda samtliga elever i årskurs 7 i trafiksäkerhet. Barn och utbildningsnämnden skall verka för att polismyndigheten Norrbotten deltar i utbildningen.

Kampanjer

Teknik- och servicenämnden ansvarar för att i samarbete med folkhälsorådet vid cykelfrämjande kampanjer informera om trafiksäkerhet och verka för ökad cykelhjälmsanvändning.

2.2.3 Bränder

Säkerhetsmål - bränder

Minska antalet bränder och dess konsekvenser i Piteå kommun

Nyckeltal - bränder

Antal bostadsbränder per 1000 innevånare och år

Antal trävaruindustribränder och år

Brand eller brandtillbud i skola eller särskilt boende

Skaderapportering

Förvaltningar och helägda bolag ska rapportera brand och brandtillbud i kommunens skaderapporteringssystem.

Riskenventering

RR [Signature]

Barn och utbildningsnämnden ansvarar för att i samverkan med teknik- och servicenämnden samt räddnings- och beredskapsnämnden genomföra riskinventeringar vartannat år i den inre och yttre miljön i kommunens skolor. Riskinventeringarna ska resultera i ett åtgärdsprogram för att minska förekomst och risker för klotter, skadegörelse och anlagd brand.

Särskilda boendeformer

Socialnämnden ansvarar för att särskilt beakta behovet av brandskydd vid upphandling av bostäder.

Utbildningar

Räddnings- och beredskapsnämnden erbjuder utbildning i brandkunskap och konsekvenser av anlagd brand till samtliga kommunens elever i årskurs sju samt första året på gymnasiet.

Räddnings- och beredskapsnämnden erbjuder SBA utbildning särskilt riktad mot trävaruindustrin, personal i särskilt boende samt bostadsrättsföreningar.

Barn- och utbildningsnämnden ska bedriva brandkunskapsundervisning för elever i årskurs 2 och 5. Samtliga klasser i varje årskurs ska årligen få undervisning.

Barn- och utbildningsnämnden ansvarar för att informera personal och föräldrar om problemen med klotter, skadegörelse och anlagd brand i skola.

Kampanjer

Räddnings- och beredskapsnämnden deltar aktivt i kampanjer för brandsäkerhet som initieras av myndigheter och organisationer.

Brandsäkert hem

Räddnings- och beredskapsnämnden ska aktivt marknadsföra konceptet brandsäkert hem genom information och utbildningar.

RR
702

2.3 Fortlöpande aktiviteter

Fortlöpande aktiviteter som kommunens förvaltningar och helägda bolag bedriver inom de prioriterade områdena.

2.3.1 Fallolyckor

Halkbekämpning

Teknik- och servicenämnden, kultur och fritid samt Pitebo AB ska vid behov halkbekämpa gator, trottoarer och torg enligt sina kvalitetsmål.

Falloolyckor på gågatan i centrala Piteå förebyggs genom uppvärmning av gatan.

Fallriskbedömning

Socialnämnden genomför fallriskbedömning vid inflyttning på särskilt boende eller vid förändrat hälsotillstånd.

Färdtjänst

Socialnämnden beaktar förebyggande av fallrisker vid upphandling av färdtjänst.

2.3.2 Vägtrafikolyckor

Kommunalt vägnät

Teknik- och servicenämnden arbetar kontinuerligt med att öka trafiksäkerheten genom hastighetsdämpande åtgärder, väghållning under vintern samt åtgärder mot spårbildning.

Inventering av olycksrisker

Teknik- och servicenämnden ansvarar för att kontinuerligt inventera olycksrisker i trafikmiljön.

Tätorts OLA

Teknik- och servicenämnden ska arbeta i nätverksform med Tätorts-OLA tillsammans med Vägverket Region Norr samt kommunerna Boden, Luleå, Umeå och Skellefteå.

OLA är ett sätt att arbeta med trafiksäkerhet som startade inom Vägverket år 2002.

Arbetsättet är indelat i tre steg:

- O – Objektiva fakta. Fakta kring ett problem samlas in.
- L – Lösningar. Förslag till lösningar diskuteras.
- A – Avsikter. Deltagarna kommer överens om vad som ska göras, när och av vem. Avsikterna offentliggörs.

RR *BOE*

2.3.3 Brändeförebyggande

Systematiskt brandskyddsarbete

Alla kommunens förvaltningar och bolag som äger byggnader, anläggningar eller är nyttjanderättshavare och bedriver någon form av verksamhet ska bedriva ett systematiskt och kontinuerligt brandskyddsarbete för att uppfylla intentionerna i lagen om skydd mot olyckor. I detta ingår att brandskyddet bör dokumenteras.

Skriftlig redogörelse för brandskyddet

Fastighetsägare som omfattas av kravet på skriftlig redogörelse för brandskyddet ska informeras om detta. Räddnings- och beredskapsnämnden ansvarar för informationen.

Tillsyn av systematiskt brandskyddsarbete

Räddnings- och beredskapsnämnden ska genom tillsyn kontrollera att ett systematiskt brandskyddsarbete bedrivs.

Räddnings- och beredskapsnämnden ska årligen vid första sammanträdet besluta om en tillsynsriktning utifrån föregående års rapportering. Inriktningen ska baseras på risker, faktiska händelser, av allmänheten påtalade problem som förelägganden.

Tillsyn av särskilt farlig verksamhet

Enligt lagen om skydd mot olyckor 2 kap, 4 § kan företag "där verksamheten innebär fara för att en olycka ska orsaka allvarliga skador på människor eller miljö" åläggas särskild beredskap med materiel och personal. Dessa företag ska regelbundet tillsynas av räddningstjänsten. Inom Piteå kommun finns åtta anläggningar som omfattas av bestämmelserna.

Tillstånd enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor

Tillståndsärenden för hantering av brandfarlig vara handläggs av kommunens Miljö- och byggnämnd. Samråd sker med andra förvaltningar som berörs av ärendet. Miljö- och byggnämnden håller register över tillstånd för brandfarlig vara i kommunen.

Tillsyn enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor

Tillsyn av hanteringen av brandfarliga varor utförs av Räddnings- och beredskapsnämnden. Register över tillsynsobjekt och tillsynsplanering finns hos räddningstjänsten.

Rengöring (sotning) och brandskyddskontroll

RR
DE

Räddnings- och beredskapsnämnden ska, genom den kommunala sotningsentreprenören, genomföra rengöring i förbränningsanordningar, rökkanaler och imkanaler i restauranger, storkök och därmed jämförbara utrymmen på frister som beslutas av Räddnings- och beredskapsnämnden, om inte medgivande av egen sotning har getts.

Räddnings- och beredskapsnämnden ska, genom den kommunala sotningsentreprenören, genomföra brandskyddskontroller på dom objekt och med dom intervall som Statens räddningsverk meddelat i föreskrift SRVFS 2003:11.

Tillstånd att själv sota egen fastighet ska ges till den som ansökt och intygat att den har nödvändig kunskap om sotning och brandskydd. Privatpersoner som ges möjlighet att sota själva ska vid givandet av dispensen rekommenderas att genomgå utbildning så att eldning, sotning och skötsel genomförs på ett ur brandskyddssynpunkt betryggande sätt.

Råd/information/utbildning

Socialnämnden genomför brandskyddsutbildning för sin personal vart fjärde år.

Räddnings- och beredskapsnämnden ska erbjuda råd, information och utbildning till den enskilde samt ska kontinuerligt informera fastighetsägare om skyldigheten att brandvarnare ska finnas i bostäder.

Räddnings- och beredskapsnämnden ska informera om särskilda brandrisker som uppträder under vissa tider på året. Information ska ske minst två gånger årligen.

RR JGE

2.4 Organisation av olycksförebyggande arbete

Det olycksförebyggande arbetet är en del av kommunen säkerhetsarbete och följer det ansvar och den organisation som anges i kommunstyrelsens riktlinjer för säkerhetsarbetet i Piteå kommun.

2.4.1 Ansvar

Säkerhetsansvaret ska följa det normala verksamhetsansvaret på alla nivåer. Säkerhetsarbetet ska bedrivas som en integrerad del i det dagliga arbetet.

Kommunstyrelsen har det yttersta ansvaret för säkerheten inom kommunen. Respektive nämnd och styrelse har ansvaret för säkerheten inom det egna verksamhetsområdet.

Förvaltningschef/VD är operativt ansvarig för säkerheten inom den egna organisationen. Denne ska verka för att säkerhetspolicyn och de underliggande riktlinjerna följs och att kunskap om dem och dess tillämpning sprids inom organisationen.

2.4.2 Organisation

Det kommungemensamma säkerhetsarbetet samordnas av kommunledningskontoret och leds av en säkerhetsgrupp som utses av kommunchefen. Till sin hjälp och som informationskanal har säkerhetsgruppen säkerhetsombud från alla förvaltningar och helägda bolag.

Förvaltningschef/VD utser säkerhetsombud. Säkerhetsombudet ska ges de befogenheter och den utbildning som krävs för att kunna bedriva ett aktivt och systematiskt säkerhetsarbete.

2.5 Uppföljning

Årsvis uppföljning av aktiviteternas genomförande samt nyckeltal sker i säkerhetsgruppens årsrapport till kommunstyrelsen. Den nämnd som ansvarar för en aktivitets genomförande ansvarar också för att årligen i december rapportera om genomförande till säkerhetsgruppen.